საქართველოს სოც.-ფედერალისტთა სარევოლუციონო პარტია — დრ. ... ორგანო

სოციალისტ-ფედერალისტი

კვირა, ივლისის 17 1921 წ.

ფასი 500 მანეთი

რედაქციის მისამართი:
დამფუძნებელი კრების ქ. № 8
ტელეფონი 12—29

დღეს შესრულდა 15 წელიწადი, რაც მეფის ჯალათებმა ვერაგულად მოჰკლეს ჩვენი ამხანაგი შიო ჩიტაძე

შიო ჩიტაძე

(† 1906 წ.)

დღეს თხუთმეტი წელიწადი შესრულდა, რაც მეფის ყაზახებმა მოჰკლეს ჩვენი პირველ ამხანაგთაგანი შიო ჩიტაძე. ეს ის დრო იყო, როცა 1905 წლის რევოლუციას გადაეფარა რეაქციის ჯანღი, და გმირულ ეპოქის ანდერძი შელახეს გამძვინვარებულმა ფარაონებმა. 1906 წელი — ეს შურის ძიების პერიოდი განსაკუთრებით. 1905 წლის 22 ოქტომბრის და დეკემბრის სისხლიან ცეკვა-თამაშს ხომ არ შეარჩენდნენ მეფის ჯალათებს, რომელნიც ჯოჯოხეთის პირქუშივით უტრიალებდნენ გარს ჩვენს ცხოვრებას, და ახშობდნენ ახალ ცხოვრების ყოველივე ამონახეთქს. ეს იყო დრო გაგიჟებულ ტერორის, როცა ჟანდარმების შეფებს კლდის სიმტკიცით სამაგიეროს უხდიდნენ უსახელო გმირები, და მათ სავალ გზას ყუმბარების ცეცხლით ანათებდნენ. ეს ხანა ჩვენი პარტიის გმირულ ხანასაც წარმოადგენს. ჩვენც ვიყავით ჩაბმულნი, თავგამოდებით ამ ფარულ ბრძოლაში, ჩვენც ბევრი უშიშარი ამხანაგები უყრიდით თავს მოწინავე რაზმებში, ჩვენი ყუმბარებიც ეძებდნენ დამსახურებულ მსხვერპლის, და ჩვენც დაგვჭირდა საკმაო მსხვერპლის გაღება. მათ შორის ყველაზე თვალსაჩინო მსხვერპლი შიო ჩიტაძე იყო.

ყველა ქალაქს აქვს საცოდისწყრო ქუჩა. ტფილისსაც ამათ შორის ეს პეტრე დიდის ქუჩაა. რევოლუციონერების მოგონებაში ეს ქუჩა ბევრის მეხსიერია. აქ იყო, რომ განცხრომით იწვნენ ძველი რეჟიმის [illegible]. აქ იყო ჟანდარმეის ინკვიზიცია. აქვე იყო მათი და ჩვენი შეხვედრის პუნქტიც. ბევრჯერ აფეთქებულა ეს ქუჩა „წყეულ ყუმბარას,“ ბევრჯერ გამოუცდია ამ ქუჩაზე თავის ვაჟკაცობა „თავზე-ხელ-აღებულ“ ტერორისტს. ხოლო ჩვენი პარტიისთვის ეს ქუჩა მარის სადიდისწყრო და საგმიროც. აქ ჩვენც ვცადეთ ბედის ძიება, და აქვე გვიმტყუნა ბედის წყრომ შიო ჩიტაძის დაკარგვით.

იგი უფროს ქალთა სათ.-ს. სკოლის ინსპექტორი იყო. იმ შავ დღეს შიო ჩიტაძე არ მოსცილებია სასწავლებელს, სასწავლებლის წინ ყუმბარამ დაიგრიალა. პოლიცმეისტერისთვის იყო მიძღვნილი. ერთი ყუთი და ყაზახ-ოფიცერი გაცოფებულნი შეესივნენ ქუჩას. ერთადერთი [illegible] დაუსჯელადა ამ ქუჩაზე ეს სასწავლებელი იყო, და სხვა ვინ ჩაიდენდა ამ საქმეს, თუ არა ამ დაწესებულებაში თავ-შეფარებული „კომიტეტლნიკი“.

შეცვივდნენ სასწავლებელში, და ვერაგულად მოჰკლეს შიო ჩიტაძე, მაორიეს მთელი სხეული, დაახვრიტეს, დაგლიჯეს ყველაფერი, და გულ-მოსვენებულად წაახდინეს თავი ამ სისხლის ხიდისა.

საქართველოს რადიოს სისწრაფით შეიტყო ეს საშინელი ამბავი. შიოს სახელი მაგიურ სახელად იქცა. რევოლუციონერის ბრწყინვალე იროვანდელი შემოევლო ამ დღიდან თითქოს „ეროვნული“ გმირის ამბავს. და მას შემდეგ შიო ჩიტაძის სახელს გულით ატარებდა ყველა ქართველი, და განსაკუთრებით ჩვენი პარტიის ამხანაგები. ტრაგიკულ სიკვდილს ბევრჯერ გაუდიდებია პატარა ადამიანი.

მაგრამ შიო ჩიტაძის სიკვდილი იყო დიდი ადამიანის ტრაგედია. დიახ, დიდი პიროვნება იყო შიო ჩიტაძე.

თითებზე ჩამოსათვლელ პირველ ქართველ ინტელიგენტ-სოციალისტების ძმად ნაფიცი იყო, როცა მუშავდებოდა ჩვენი პარტიის იდეოლოგია, შიოც ჩვენ პირველ ამხანაგებთან იყო, და თავისი მტკიცე ხასიათით, დიდი პატრიოტობით, სერიოზულ ცოდნით ეხმარებოდა იმ დიდ საქმეს, რომელსაც უნდა მოეტანა ჩვენი ქვეყნის განთავისუფლება და მშრომელი ხალხის ბატონობის განმტკიცება. და ჩვენ, მის შემდეგომ ამხანაგებს, ვალად გვაძევს მოწიწებით ავხადოთ წარსულის ფარდა, და შევხედოთ მის ახოვანს, დიდს, ფაქიზს და გმირულს. მოვიგონოთ ერთი პირველ ამხანაგთაგანი, მასწავლებელი, და მისი მაგალითით ამაღლებულებმა კვლავ განვაგრძოთ ის საქმე, რომელსაც უშიშრად შეეწირა იგი. დიდება მის სიკვდილს, და მის იდეების გამარჯვებას.

ვახტანგ კოტეტიშვილი.

ძველი რვეულიდან

შიო ჩიტაძის ხსოვნას

მოჰკლეს!.. განგმირეს!.. ახალ ცხოვრებას
კიდევ მოსტაცეს მებრძოლი ერთი...
კვლავ ილებება სისხლით მთა-ბარი...
უსამართლობავ, სადა გყავს ღმერთი?!

—

სისხლი სისხლს ითხოვს, სიკვდილი-სიკვდილს,
ორივე ერთად სანაცვლო ზღვევას
და ჩვენც ფიცსა ვსდებთ, რომ არ შევარჩინოთ
მტარვალთ შენს სიკვდილს, ძარცვა-ძარბევას!

—

ან გავიმარჯვებთ, ან სულ გავწყდებით,
მაგრამ მონურად კი არ გავხრით ქედს!
ერთხელაც იქნება აღვსდგებით ერთად
და ვაწყევლინებთ მტარვალთ სვე და ბედს...

—

დღეს საბოლოოდ ვინც გაიმარჯვებს
ყველასთვის ცხადზე უცხადესია:
ძველს რომ ახალმა სძლიოს, დაამხოს,
ეგ ხომ ბუნების რიგი-წესია...

—

და, ჩვენც მებ ძილნი, გულს არ გავიტეხთ!
დე იყოს ლ მე.., მას იმ სთვის [illegible]!..
და თაღხს სიმღერას, დღეს რომ ვღიღინებთ
შესცვლის „მზე შინა“ და „ორადილა“...

—

შენ კი... ოხ, შენა, ზვარაკო წმინდაო!
სისხლით რომ მორწყე სამშობლოს ველი
მუდამ იქნება მებრძოლთ ხსოვნაში
სათაყვანო და სადიდებელი...

—

მოჰკლეს!.. განგმირეს!.. ახალს ცხოვრებას
კიდევ მოსტაცეს მებრძოლი ერთი...
კვლავ ილებება სისხლით მთა-ბარი...
უსამართლობავ, სადა გყავს ღმერთი?!..

ლადო ახობაძე.

ქ. ბაქო. ივლისის 8 1906 წ.

შენიშვნა: ეს ლექსი იმ დროის ცენზურამ არ გაუშვა, და მას შემდეგ არც დაბეჭდილა. რედაქცია.

შიო ალექსის ძე ჩიტაძე

ვიდრე შიო ალექსის ძე ჩიტაძის შესახებ დავიწყებთ ლაპარაკს, წინად ვალად ვსთვლით, რომ ორიოდ სიტყვით მოვიხსენიოთ შიოს უფროსი ძმა გოლა ალექსის ძე ჩიტაძე, რომელიც 1880 წლებში ტფილისის სასულიერო სემინარიაში სწავლობდა და ვინც მაშინ ირიცხებოდა ერთს საუკეთესო თვალსაჩინო მოღვაწეთ იმ დროის სოციალურ აზროვნებაში.

გოლა ჩიტაძე იყო იმ დროის კვალით, ქართველი სოციალისტი, ანუ სოციალ დემოკრატი, მაშინ ჩვენში მთელ ბოლშევიკების ხსენება გასაგონიც არ იყო, ყველა მაროგანი ქართველი სოციალური განვითარების მიმდევარი გახლდათ, ასეთივე იყო გოლა ჩიტაძეც.

რუსეთის სოციალური წიგნების კითხვა გოლა ჩიტაძემ ერთობ ადრე დაიწყო, იგი სემინარიის მეორე კლასის მოწაფე გახლდათ რომ რუსულ სოციალურ მწერლებს უკვე კარგათ იცნობდა და დღე და ღამ სულ ასეთ წიგნების კითხვაში იყო გართული.

აღსანიშნავია ის გარემოებაც, რომ გოლა ჩიტაძე ასეთ სოციალურ წიგნების კითხვის დროში სემინარიის საგნებსაც კარგათ სწავლობდა და შეგირდებში ყოველთვის პირველ შეგნებულად გამოდიოდა. ეს გარემოება სემინარიის რექტორს სულ აკვირვებდა და თან აბრაზებდა კიდეც, რადგანაც მან იცოდა კარგათ, რომ გოლა ჩიტაძე სოციალურ წიგნებსაც მძლავრათ კითხულობდა და ამასთან სემინარიის სწავლითაც არ იყო უკან ჩამორჩენილი.

მიუხედავათ ასეთის მეცადინეობის გოლა ჩიტაძე თავის დროს მაინც მუქთათ არ ჰკარგავდა სემინარიაში და აქ ჰქონდა შეგნებული კარგ მოწაფეთა კავშირი, რომელნიც კითხულობდენ შერჩევით თავიანთ დროისა და გონების განვითარების კვალთ შესაფერის წიგნებს, ამათ არც რუსული ს იდუმალო წიგნებისა და გაზეთების კითხვა აკლდათ რასაც ყოველთვის გოლა ჩიტაძე შოულობდა და ყველა ეს ჩუმათ და დიდის ოსტატობით შეჰქონდა სემინარიაში.

გოლა ჩიტაძე სემინარიის გარეთ სცხოვრებდა და იგი მხურვალე მონაწი-

ლე იყო იმ დროის თბილისის სოციალისტური წრეების, მაშინ თფილისში ერთი რუსული სოციალური წრე იყო, რომელსაც სულ რუსები ფარველობდნენ, ამ სოციალურ რევოლიუციონურ წრეში დაიბეჭდა გოლა ჩიტაძე, რადგან ამ ჰქონდა მას ბევრი რამ წიგნები და ყვე და იგინი შეჰქონდა სემინარიის მოწაფეებში.

გოლა ჩიტაძე ისეთი მახვილი გონიერი კაცი იყო რომ მან ჩემის დახმარებით გაიცნა იმ დროის თფილისის ქართველთ მუშები და ხელოსნები, რომელნიც მაშინ სოციალურს განკითხვას მისდევდენ და იგინი ქართულს სოციალურს საუკეთესო წიგნებსაც კითხულობდენ, ასეთ მუშებს გოლა ჩიტაძე დიდი სიხარულით დაუახლოვდა.

ქართველი მუშები და ხელოსნები მან მალე გაიცნო, მათზე მან დიდი გავლენა მოახდინა და ნამეტარ სოციალური წიგნების კითხვით და ამის შესახებ ლაპარაკით დიდს გავლენას ახდენდა. ეს რომ მართალი გახლავსთ, ამას დაასაბუთებენ თვით ეხლანდელი ბოლშევიკების ლიდერი მუშა-ხელოსნებიც, რომელნიც მაშინ გოლა ჩიტაძესაგან ქართულს ენაზე სოციალურს ლექციების კითხვას ისმენდენ და მით იგინი დიდს ძალლობელნიც იყვნენ.

ამას დაასაბუთებს თვით ის მუშები და ხელოსნები, რომელნიც ამას წინეთ ბოლშევიკებმა 26 მაის წითელს წიგნშიაც გამოაცხადეს, როგორც მიხ. ჩოდრიშვილი, . ოქოაშვილი და ამათი ამხანაგები ვინც მისგან ისმენდენ სოციალურს ლექციებს და ვინც მაშინ ბოლშევიკების სახელებიც არ იცოდენ.

სემინარიის რექტორმა ალდო აარიდა გოლა ჩიტაძეს და ამიტომ გოლა ჩიტაძე გამორიცხეს სემინარიის მეოთხე კლასიდან. ეს არ იყო გოლასთვის ადვილი საქმე. რადგანაც იგი ღარიბი კაცის შვილი იყო, მაგრამ მეტი რა გზა ჰქონდა. მეღს დაემორჩილა და დაიწყო გაკვეთილების შოვნა და ამითი ცხოვრება, ამავე დროს, გოლა ჩიტაძემ ქართველ მუშებს და ხელოსნებს უფრო ხელოვანთ მიაქცია ყურადღება.

მუშებსა და ხელოსნებში გოლა ჩიტაძემ დაიწყო უფრო ენერგიულად მოქმედება და მათში წიგნების კითხვა და წაქეზება საუკეთესო წიგნების კითხვით. აი ამ დროზედ ცოტა წინეთ, გორიდგან ტფილისში ჩამოიყვანა გოლა ჩიტაძემ თავისი უმცროსი ძმა შიო ჩიტაძე.

შიო ჩიტაძემ პირველი კლასიკურს გიმნაზიაში ეგზამენი დაიჭირა და იგი მიღებულ იქმნა მე-3 კლასის მოწაფეთ. შიო ჩიტაძე მე ჩამოსვლის უმალვე გავიცანი, იგი იყო მეტად ცოცხალი ბავშვი და მასთან ძახვილ გონიერი. გიმნაზიაში სწავლის დაწყების დროს, მე მალე შევნიშნე მას, რომ იგი კითხულობდა დობროლიუბოვის წიგნებს, მე გავკვირდი ამაზედ და ბოლოს შენიშვნა მივეცი ასე:

შენ პატარა ძმას ეს წიგნები გაიტაცებს და მის შემდეგ გიმნაზიის სახელმძღვანელოებს ვეღარ ისწავლის გულისყურიანათ და საქმე წახდება. ბოლოს აითხრა:

— ეგ არ მოხდება, ჩემი ძმა სხვა ბიჭია გორშიაც პირველი შეგირდი იყო და აქაც პირველი იქნება, შენა გონია დობროლიუბოვს ეგ ეხლა კითხულობს, აბა თითონ მასა ჰკითხე, როცა ოოვა შინ, მაგან უკვე ოთხივე ტომი გორში წაიკითხა, აქ მეორეთ კითხულობს, წაკითხული აქვს მთლათ პისარევის ტომები, ჩერნიშევსკი და სხვებიც ბევრნი ასეთნი. შენ მაგას უბრალოთ ნუ უყურებ.

ამ დღიდამ მეც ჩემი აზრი შიოზედ შევიცვალე და მას მე ალარაფერ ენიშვნებს აღარ ვაძლევდი, რადგანაც სკოლის საგნებსაც კარგათ კითხულობდა და მასთან სხვა, ანუ ნამეტურ სოციალურს წიგნებსაც. ამ დროს, ანუ მე 3 კლასში შიო ისეთ მკითხველი აღმოჩნდა, რომ ქართველს ენაზედ ერთი წიგნი აღარ ჰქონდა დატოვებული რომ არ წაეკითხა, ამ დროს, იგი კარგად იცნობდა ილ. ჭავჭავაძის წიგნებს, აკაკის, ნ. ბარათაშვილის ლექსები და სხვებიც ბევრი, მთელი ქართული მწერლობა ჰქონდა გადაკითხული და შესწავლილი, რამაც ერთობ გამაკვირვა მე, რომ ასე პატარას მოესწრო იმდენი წიგნების წაკითხვა.

საყურადღებო გახდა ჩემთვის მალე ის გარემოება, რომ რუსულ სოციალისტურ კრებებს ესეც ესწრობოდა და მასთან მათს საიდუმლო გაზეთებსაც კითხულობდა, მაგალითებრ იგი დიდის ხალისით კითხულობდა „ნაროდნი ვოლია“, გაზ. „ზემლია ი ვოლიას“ და ზოგი ძველი სოციალურს რევოლიუციონურს გაზეთებსაც.

მესამე კლასში ეს ისე გამოიწურთნა, ისე დაწინაურდა, რომ 4 კლასშიაც ქებით გადავიდა, ამ დროს შემდეგ შიო ჩიტაძე ცოტათი ცხოვრების შრომაშიაც ჩაება და მანაც დაიწყო გაკვეთილების ძებნა, როგორც გოლა ჩიტაძე იმდენს ვერ იღებდა, რომ იგი ორს კაცს ჰყოფნოდა.

სახლიდამ კი არაფერი მოსდიოდათ, რომელიც მამა მისი გაკოტრებული ჩოდარი იყო და სახლში ერთი ძროხის მეტი არა ჰყვნდათ რა, იმითაც დედა ირჩენდა თავს და უსაქმო მამა მათი. უნდა ითქვას, რომ შიო ჩიტაძემ მთელი წლის განმავლობაში ნახევარზედ მეტი შიმშილით ატარებდა დროს. მეორე წელიწადს კი მას შეღმა გაუღიმა.

შიოს გაკვეთილები აღმოჩნდა ერთ რუსის ოჯახში, ეს იყო ი. ტაბურხინსკის ოჯახი, სადაც მას მისცეს სადილი ოთახი და სარეცხი, ერთი სიტყვით ყველაფერი ამ გარემოებამ შიო ჩიტაძე გაამედნიერა თითქმის, რომ მისი ცხოვრების საქმე გახდა უზრუნველი.

აქ ამ ოჯახში შიომ ისე დაიწყო მეცადინეობა და უკვე ტოლების ძლევა, რომ ტაბუხინსკებმა დიდათ შეიყვარეს იგი და მასთან სადილსაც ჩინებულს აძლევდენ და საქმე ისე მოეწყო, რომ შიო ჩიტაძეს ხშირად სადილად ეწვეოდა გოლა ჩიტაძეც, ვისაც ტაბუხინსკებიც დიდის სიამოვნებით სცემდენ პატივს და პურმარილიც არ შურდათ მისთვის.

მაინც მთელი ტფილისის სახის სოციალური საზოგადოება დიდათ აფასებდა გოლა ჩიტაძეს და ყველგან ამასეზა აქვნდა გახსნილი, რომ წასულიყო სადმე ოჯახში და სადილი ეჭამა. შიო ჩიტაძე როგორც მესამე კლასში ისე მეოთხე კლასშიც ჩინებულად გადავიდა მეხუთე კლასშიაც გადავიდა დიდის ქებით.

შიო ისე დაწინაურდა, ისე დახელოვნდა სოციალურს კითხვებში, რომ როცა გოლა ჩიტაძემ მოინდომა ქართულის ენაზედ სოციალური წიგნების კითხვა, მაშინ ამისთვის საჭირო იყო ერთი კაცი, რომელიც უშველიდა ბეჭდვაში, აი ამ დროს, გოლა ჩიტაძემ არავინ შეაწუხა და ამ საქმეში მომქმედ ამხანაგათ შიო ჩიტაძე ჩარიცხა. შიო დიდის სიამოვნებით ეხმარებოდა გოლა ჩიტაძეს და ამით ასეთის დახმარებით მაინც გამოსცეს ქართულ ენაზედ პირველათ „ოთხი ძმური ზღაპარი“ რაც პირველი მაგალითი იყო ამ წიგნის გამოცემა ქართულს ენაზედ. ამ წიგნის თარგმანი და ბეჭდვა იმ დროის ქართველ მუშებმა და ხელოსნებმა დიდის ქება დიდებით ძიიღეს და მთარგმნელის და მბეჭდვსაც, ნამეტარ ჩიტაძეს ბოლოს და ბოლოს დიდს ძალლონის უძღვნიდენ.

მეხუთე კლასიც ბრწყინვალეთ გაათავა დღეს იგი მისი ნიშანი, რომ იგი სწავლის ბელადი თავისუფალი იყო. მეექვსე კლასში სწავლების დროს, თავი ძმასთან ერთად იგიც იღებდა მონაწილეობას, სხვა და სხვა სოციალური კრებები ესწრობოდა და იქ ლექციებსაც კითხულობდა და რით მსმენელებსაც აღტაცებაში მოჰყავნდა.

მეექვსე კლასში სწავლების დროს საწყალს უბედურება ეწვია თავისი მთარჩენილა ძმა გოლა ჩიტაძე გაგიჟდა ჭკვაზედ შესცდა, რომელ გარემოებამაც შიო ჩიტაძე დიდათ დაჩაგრა და დაალონა. ამ გარემოებამ დიდათ დაჩაგრეს შიო ჩიტაძე, მაგრამ შიოს გამოუჩნდენ ბევრი დამხმარენი, ნამეტრად ნაცნობ რუსებში და გოლა ჩიტაძეს დაუწყეს მფარველობა, მაგრამ ვერასფერი გააწყეს, ვერ უშველეს.

ამ გარემოებამ შიო ჩიტაძე საკმარისათ დაჩაგრა, მაგრამ იგი ისეთი ხასიათის კაცი იყო, რომ მან ამისთვის წარბიც არ შეიხარა და თავის ძმა გოლას პატრონობაც დაუწყო საგულეთ სახლში, რაც კი შეძლო ძმას ეხმარებოდა ყველას ფერს საჩოვადეს აწვდიდა.

შიო გულ მოკლული იყო უმთავრესად იმაზედ, რომ გოლა ჩიტაძე ამით გამოეცალკა ქართულს სოციალური აზროვნების აღორძინების საქმეებს, ეს იყო მხოლოდ შიოსთვის სამწუხარო და სადარდელი, რომ თფილისში, ქართველ მუშებს ასეთი თავ-დადებული მქადაგებელი აღარ ეგულებოდა.

შიომ იმეცადინა დიდათ და 6 კლასიც კარგად დაამთავრა და გადავიდა 7 კლასში. ამ დროს, მისი ძმაც გარდაიცვალა თფილისში, იგი მოკვდა საგიჟეთი, რაც შიოსთვის იყო აუტანელი ამ მხრივ, რადგანაც ტფილისის საზოგადოება კარგათ იცნობდა გოლა ჩიტაძის სოციალურს მოღვაწეობას, ამიტომ ხალხში ფული იქმნა მოგროვილი და ამით იგი დასაფლავებული, რომ მით შიო არ დაჩაგრულიყოს.

ამის სიკვდილის შემდეგ შიო გახდა თავის თავის პატრონი და ამ დროსაც იგი არ დაკარგულა სწორე გზა და კვალი დაისწავლა ჩინებულათ, კითხულობდა დიდ ძალ ქართულ წიგნებს და არ აკლდებოდა არც ერთს სოციალურს ყრილობას. ქართველ მუშებშიაც დაიარებოდა და თავის ძმის მაგიერობას სწევდა, სოციალურის აზროვნებით საზრდოდა.

ასე და ამ გვარათ, შიო ალექსისძე ჩიტაძემ დაამთავრა კლასიკური გიმნაზიის სწავლა და მის შემდეგ იგი დანიშნული იყო სახელმწიფო სტიპენდიანტათ კიევის უნივერსიტეტში სტუდენტათ. გიმნაზიის ხწავლის შემდეგ იგი დიდის სიხარულით გაემგზავრა კიევში მოსწავლე სტუდენტათ. და იქ დაიწყო სწავლება, სადაც ამან ჩინებულათ გაათავა უნივერსიტეტის სწავლა, ოქროს მენდლით და იქვე კიევის გიმნაზიაში იქმნა დირექტორათ დანიშნული.

რამდენიმე ხნის შემდეგ, იქვე დასახლდა იგი, შემდეგ ამის, იგი მოიწვიეს ტფილისის ქართული გიმნაზიის დირექტორათ, შიო ჩამოვიდა და ჩაება თავის დანიშნულ თანამდებობაში, რამდენიმე ხნის შემდეგ, ჩვენა ვნახეთ შიო ჩიტაძე და უნდა ითქვას, რომ იგი როგორც წავიდა რუსეთში, ისევ ისეთი იყო, იმავე სულით და გულით ალვსილი და უფრო გაქართველებულიყო, რუსეთს მასზედ ვერ ემოქმედნა.

ზ. ქ.

ახალი ავანტიურა

გუშინდელ ჩვენს გაზეთში დაიბეჭდა მოსკოვის „პრავდაში“ მოთავსებული ცნობა, გაზ. „რულის“ კორესპონდენტის გადმოცემით, რომ ბრიანმა ინახულა კავკასიის სახელმწიფოთა ოთხი მთავრობის წარმომადგენელნი. „ესენი არიან ის სახელმწიფონი, რომელნიც ბოლშევიკებმა იარაღით დაიპყრეს—საქართველო, სომხეთი, აზერბეიჯანი და დაღესტანი“.

ჩვენ არ ვიცით, რამდენად შეეფერება სიმართლეს ეს ცნობა, მაგრამ თუ მართალია, ეს კიდევ ერთი ავანტიურაა, რომელშიც სურს ანტანტას გახვიოს ზემო-ხსენებული ერები. ევროპის იმპერიალიზმი ამ მხრივ საკმაოდ გამორკვეულია. ჩვენ კარგად ვიცით მისი მიმართულება და ბრძოლის ის მეთოდები, რომლის საშუალებითაც ის სცდილობს საბჭოთა რუსეთის წინაამდეგ ოპერაციების წარმოებას. ვიცით, რომ ანტანტა თავის ცოცხალ ძალას არ აბანდებს წითელ არმიასთან საომრად. და პირიქით, ყოველი გზით სცდილობს არსად არ შეხვდეს მას პირისპირ. მაგრამ სხვის ხელით ნარის მოგლეჯა კი მის პოლიტიკის მამოძრავებლად იქცა. ვინ იქნება ის ბეცი პოლიტიკოსი, რომელიც დარწმუნებული იყვეს, რომ ანტანტას სურს საქართველო — აზერბეიჯან - სომხეთის განთავისუფლება უანგაროდ, გულწრფელად, რომ მას ამოძრავებდეს გუმანიზმის მაღალი იდეები და სხვ...

ანტანტა გარკვეული ანგარიშით მოქმედობს, და თავის შემოსავლის გასადიდებლად სცდილობს ახლა ჩვენს ათამაშებას, სისხლის მორევში. და თუ მართლა ევროპაში ამ გზას ადგებიან, ჩვენ გარკვეულად უნდა განვაცხადოთ რომ ეს ახალი საშინელებაა, რომელიც ჩვენი ქვეყნისთვის მზადდება საზღვარგარეთ. ნურავინ თუ გაჰყვება ლამაზ ოცნებებს. საქართველოს ვერ აღადგენს ვერც ერთი იმპერიალისტური ძალა. მხოლოდ ისარგებლებს ჩვენით, სისხლს გამოგვწოვს, აგვაოხრებს, და ჩვენი ქვეყნის თავისუფლებას გადააქცევენ იმ ლურჯ ჩიტად, რომელიც ცაში ინავარდებს და ჩვენ კი დავეცილდებით და არას გვარგებს. ჩვენი პოზიცია ამ მხრივ გარკვეულია. საქართველოს სახელმწიფოებრივი არსებობა, ეს თვით ჩვენი საქმეა.

ყოველგვარ შეიარაღებულ ძალის შემოჭრას ჩვენ უარყოფით ვხვდებით, და თუ ერთი მხრით ჩვენ მოვითხოვთ კომუნისტებისაგან საქართველოს დამოუკიდებლობის ატრიბუტების აღდგენას, მეორე მხრივ ჩვენ უფრო ვეწინააღმდეგებით ევროპის შეიარაღებულ ძალის შემოჭრას, რადგან კარგად ვიცით ამ ექსპედიციის შედეგები. დავვანებეთ თავი. საქართველო თვით შესძლებს თავის საქმის მოგვარებას. ვერავითარ უცხო ძალის არენად ვერ გადავაქცევთ ჩვენს ქვეყანას. და ნურავინ ნუ ეცდება ამ გზით ეროვნულ საქმის გაკეთებას. უცხო ჯარით საქართველოში შემოჭრა ერის დალატია, და უფრო დიდი დალატია ბრიანებთან საქმის დაჭერა.

Primus.

ხელოვნება და პოლიტიკა

ეკლესიის ბატონობის დროს რომის პაპები სცდილობდნენ, პოლიტიკა დაემორჩილებინათ ეკლესიისათვის, ქრისტიანე კეისრები კიდევ იმავე ეკლესიის საფუძვლად ჰბრძანებდნენ, ვისაც ქვეყანა ეკუთვნის, სარწმუნოებაც იმისი უნდა ჰბატონობდესო.

ყოველივე მოძღვრება სარწმუნოებრივ პოლიტიკური იქმნება, თუ საზოგადოებრივი ბუნებით მეტისმეტობის მოყვარულია ისე, როგორც მისი მქადაგებელი ადამიანი, მაგრამ მოთხოვნილების გადატანა ხელოვნების სფეროშიაც, ე. ი. ხელოვნების გამოყენება ზოგიერთი მოძღვრების მიზანთათვის, უმჯელია, ნაძალადევ-ნაჭირვებია და ულოღიკოც, თუ საკითხი ღრმად განხილულ იქნება. შემთხვევა მქონდა ამავე საგანზე სიტყვა ჩამომეგდო ამავე გაზეთის ფურცლებზე, როცა მოვათავსე წერილი შოთა რუსთაველი და პროლეტარიატი. დაინტერესებულ მკითხველს უთუოდ მოეხსენება საქმის ვითარება, მაგრამ უნდა ითქვას რომ ხელოვნების დამორჩილების მისწრაფება იმ დროენდელია, როცა არჩევანზე მიმდგარა საქმე და ხარაზისათვის მიუნიჭებიათ უპირატესობა შექსპირის წინაშე. ამას კარგად ჰმოწმობს რუსული აზროვნების ისტორია.

დღესაც საქართველოში კომუნისტური რეჟიმის ბატონობის დროს ადგილი აქვს ასეთ უცნაურ შეხედულობას ხელოვნებაზე და მთავრობის წარმომადგენელნი ხელოვნების სფეროში შემთხვევას არ სტოვებენ ისე, რომ ავტორებს არ წამოუყენონ ასეთი მოთხოვნილება და ხელოვნური ნაწარმოები ან არ დაამახინჯონ ასრულების დროს, ან სრულიად არ ჩაჰკლან.

ორი შემთხვევა იყო უკანასკნელ ხანში, საოპერო სეზონის მიწურულში და ორივე შეეხებოდა სწორედ ქართულ ოპერას რომელიც, როგორც ახალ ფეხადგმული მთავრობის მხრით ისაჭიროებს დიდ მფარველობას. თამარის სახელობის ქალთა სემინარიის მუსიკის მასწავლებელმა აზ. სვანიძემ დასწერა შიო დვიმელის პოემის სიუჟეტით საბავშო ოპერა ცქრის თავთავი, რომელიც, როგორც მოწონებული ნაწარმოები წარმოდგენილ იქმნა სახელმწიფო ხარჯით სახელმწიფო ოპერის სცენაზე. მაგრამ რა მოჰხდა? ამ ოპერაში ერთი სცენაა, სადაც გლეხის დედაკაცი ლოცულობს კუთხისკენ პირმიქცეული უთუოდ ხატისაკენ, მაგრამ ეს გარემოება რომ მეფანიერებინათ ქოხის კუთხეში უზარმაზარი წითელი დროშა მიეყუდებინათ და ჯვარედინად გულზედ დაკრეფილი გლეხის დედაკაცი თითქოს იმ წითელ დროშაზე ლოცულობდა. პოლიტიკურმა მოსაზრებამ სიმახინჯე შეატანინა ხელოვნებაში ქართული ხელოვნების ბედის გამგებელსა. ის გარემოება რომ ხატის წინ ლოცულობს გლეხის დედაკაცი რომლისაც გონების გარსახედველი ხატ[illegible] და მღვდელს არ გასცილებია, გა[illegible] მისაბაძად შეუტანია პოემის ოქრო[illegible] თავთავის ავტორმა? არა იგია ო[illegible] ტივი გამოხატულება ცხოვრების სინ[illegible] მდვილისა და ცხადია კლერიკალიზ[illegible] ძებნა ოქროს თავთავში ზედმეტია [illegible] გამოუწვევია ყალბ შეხედულობას ხელოვნებაზე.

თუ ვეფხვის ტყაოსანის ოპერას მი[illegible] ვესწარით, უთუოდ წავაწყდებით ერ[illegible] გარემოებას, ნესტან დარეჯანსა [illegible] ტარიელს, ორთავ მუსლიმანებს, დაუდგათ ისეთი წუთი როცა საჭირო შეიქმნა ფიცით გამტკიცება სიყვარულისა ტარიელმა მუსაფზე (ყურანზე) შეჰფიცა ერთგულება ნესტან დარეჯანსა. [illegible] დაუჯერეთ ჩვენი ხელოვნების ბედი[illegible] გამგებელს ხსენებული სცენაც გამოტოვებულ უნდა იქმნეს როგორც ისეთი, რომელიც არ შეეფერება, არ ემსახურება კომუნიზმის ინტერეს, მაგრამ-არუნ და დავივიწყოთ, რომ ხსენებული სურათი ცხოვრების ერთ-ერთი ფენადია, რომელიც მეტად საჭიროა სრული შეხამებისთვის.

მივმართოთ კიდევ ხსენებულ გმირთა ცხოვრებას, ნესტან დარეჯანის პირველად ნახვის შემდეგ ტარიელს სიყვარულის აგან გულკრა დასჩემდა, ნესტან დარეჯნის დედმამას ტარიელი ეგონა თვალნაკრავი ბელზებელ ეშმაკისაგან და მოჰგვარეს მუყრ-მულიმეში (მუსულმანთა სასულიერო პირები), რომელნიც შესალოცავად უკითხავდნენ მუსაფსა. ხელოვნების კომისარი ამ ადგილსაც ჩასთვლიდა მაგინებლად კომუნიზმის ინტერესებისთვის, რათგანაც კლა ოზრივი ბრძოლის გარეშეა, მაგრამ კომუნიზმი აქ არაფერ შუაშია და პოეტს შეუტანია ეს სურათი უფრო როგორც. უაოყოფითი მხარე ცხოვრებისა მაშასადამე არა მისაბაძად.

მეორე მაგალითი ხელოვნური ნაწარმოების უცნაური დაფასებისა არის ახალი ოპერა ლეო ფალიაშვილისა დედა და შვილი სიტყვები ილია ჭავჭავაძისა. სახელოვნო კომისიამ ოპერა მოიწონა, როგორც სამუსიკო ნაწარმოები, მაგრამ მისი დადგმა შესაძლებლად ვერ ჰპოვა, უთუოდ მთავრობის კომისრის გავლენით, რადგანაც შინაარსი, პატრიოტული ე. ი. ეროვნული აქვს, და არა კლასობრივი ბრძოლისა. ყველა გულწითელმა და გულთეთრმა კომუნისტმა ქართველმა იცის, რომ შინაარსი ილია ჭავჭავაძის დედა და შვილი პოემისა ეკუთვნის მშრომელი ხალხის ცხოვრებას. სიკვდილის პირს მიმდგარი გლეხის დედაკაცის და მისი ერთად ერთი ვაჟის სულისკვეთება არის დახატული იმ დროის, როცა სამშობლოს შემოჰსევია მოსისხარი მტერი. მამულის დაცვისათვის ბრძოლა მტრის წინააღმდეგ ნუ თუ იმ დროსვე არ არის თავის დაცვა და როგორც შეიძლება ეს უნარი, რომელიც პინჯველსაც კი აქვს, დაუხშოთ მშრომელ ხალხსა? პატრიოტიზმი, ანუ მამულიშვილობა თავისდადებამდე ბრძოლას მოითხოვს საერთო სამკვიდრო-

სრულიად საქართველოს საკათოლიკოზო [illegible] ბებს ქართველ მორწმუნე საზოგადოებას, [illegible] 11-ს საღამოს 5-ნახ. საათზე [illegible]

კათოლიკოზ-პატრიარქი

ლეონიდი

პანაშვიდები ყოველდღე, საღამოს 7 საათზე, მისი უწმიდესობის კარის ეკლესიაში. დაკრძალვა კვირას, ივლისის 17-ს სიონის საკრებულო ტაძარში.

ნინო ნიკოლოზის ასული კარიჭაშვილი უზომო მწუხარებით აუწყებს საზოგადოებას, რომ ორშაბათს ა. წ. 11 ივლისს გარდაიცვალა მისი უძვირფასესი ბიძა

სრულიად საქართველოს კათალიკოზ-პატრიარქი

ლეონიდი

დაკრძალვა მოხდება კვირას 17 ივლისს დილის 9 საათზე სიონის ტაძარში. 1031

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

...ერთო საკუთრების დასაცავად, მშრომელი ხალხის დიდგრძელობის, მისი ყოველმხრივი ბედნიერებისათვის გაფრთხილებულ ზრუნვას. ამის გამო პატრიოტიზმი ქართველი მოძღვრების სული და გული უნდა იყოს, ყოველი სახელმწიფოებრივი ცხოვრების ღერძი. იგი ნაყოფი მაღალ პოლიტიკურ კულტურული განვითარებისა, რადგანაც რამდენადაც კერძო ინდივიდს ბუნებრივი მისწრაფება აქვს თავის კერძო სამკვიდროსი იმდენად ინდივიდთა კოლექტივს, ანუ ეროვნებას ნაკლებად აქვს გამჟღავნებული ასეთი გრძნობა. დასაცავად საერთო სამკვიდროსი საერთო მამულისა, რომელიც ერის კოლექტივ საკუთრებას შეადგენს.

სამწუხაროდ უნდა ითქვას, რომ რუსეთის ას ჩვიდმეტი წლის ბატონობამ საქართველოში თითქმის დაუხშო ქართველ მშრომელ ხალხს საერთო სამკვიდროს, საერთო მამულის დაცვის უნარი და დიდი შრომა გვიძევს წინ, რომ საქართველოს პროლეტარიატს განუვითაროთ გრძნობა ნამდვილად თავის დაცვის, თავის ნაშრომ ნაამაგარის, თავისი ოფლით და წინაპართა სისხლით და ძვალ-რბილით გაპოხიერებული მამულის მოვლა პატრონობისა. სოციალ პოლიტიკურად და ეროვნულად აღზრდილი ქართველი მშრომელი მასა მაშინ შინაურ პოლიტიკურ საზოგადოებრივ ცხოვრებაშიაც მალე გაერკვევა, სამოქალაქო ომში კლასობრივი ბრძოლის დროსაც არ დაჰკარგავს დ ვთარსა და ქვეყნის შინაურ მტერ მოყვარეს, ნამდვილ თეთრ-გვარდიელს და ნამდვილ წითელ გვარდიელს ჩვენ დაუხმარებლადაც გაარჩევს ერთმანეთში, მალე იცნობს და შეიტკბობს გულწითელ რევოლუციონერს, ხოლო დაჰგმობს და შეაჩვენებს, იმას, ვისაც ისევ თეთრი აქვს და რევოლიუციონერობს მხოლოდ გარედან გაწითლებული საკუთარი სარგებლობისთვის, შავი საქმეების საკეთებლად.

პეტრე მარიაშვილი.

ახალი ამბები

— ორშაბათს, ივლისის 18 კონსერვატორიის დარბაზში (გრიბოედოვის ქუჩა) შესდგება ახალგაზრდა კომპოზიტორის ლეო ფალიაშვილის მუსიკის პირველი ვოკალურ-ინსტრუმენტალური საღამო. შესრულებულ იქნება ნაწყვეტები ახალი ქართულ ორიგინალურ ოპერიდან „დედა და შვილი“ და სხვა ნაწარმოებები ლეო ფალიაშვილისა. დაწვრილებით პროგრამებში. დასაწყისი 8 ნახ. საათზე.

— **სტატისტიკის ცენტრალური სამმართველო** იწვევს გამოცდილ პირთ სტატისტიკოსების (ყველა დარგებისას), საინფორმაციო-საგამომცემლო ქვეგანყოფილების გამგის, მდივნის, მემანქანის, კორექტორის, მხაზავის, ბუჰალტერის და სხვა თ ნამდებობათა აღსასრულებლად. საჭიროა აგრეთვე სამაზრო სტატბიუროს გამგის მოვალეობათა აღმასრულებელნი. ცნობების მიღება შეიძლება ც. ს. ს. ბროსეს ქ. № 4, საინსტრუქტორო საინფორმაციო გამგეობაში.

— **წყალსადენი.** ტფილისის მილების გაწმენდა დამთავრდება 10—12 დღის შემდეგ. ყველა მანქანებისა და ტურბინების მუშაობა დღე და ღამეში მოგვცემს არა უმეტეს 1,400.000 ვედრო წყალს, იმ დროს როდესაც მოსახლეობისათვის საჭიროა 3,500,000 ვედრო. შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის საგანგებო თათბირმა დაადგინა ითხოვოს, რომ როგორიმე საშუალებით განხორციელებულ იქნას წალკას წყალსადენის პროექტი და სათანადო მდგომარეობაში იყვეს მოყვანილი ავჭალის წყალსადენი.

— **საქართველოდან გასვლა.** ტფილისის შინაგან საქმეთა კომისარიატი განმარტავს, რომ საქართველოდან გასვლის მოწმობებს იძლევა მხოლოდ შინაგან საქმეთა კომისარიატი.

— **ფუნიკულიორი.** ფუნიკულიორზედ ვაგონით ასვლისათვის დაწესებულია 3,000 მან. და ასვლა-ჩამოსვლისათვის კი 5,000 მან. პროფკავშირის წევრები და მათი ოჯახობა სარგებლობენ უფასოთ.

პატარა ფელეტონი

ჩემი ანდერძი

ჩემს მქროლავ ეტლს თუ შუა გზაზე დაემსხვრას ღერძი,
თუ ბედ-განწირულს, მძაფრ ჭიდილში სიკვდილმა მძლიოს,—
გადაიკითხეთ, მეგობრებო, ჩემი ანდერძი,—
ნოტარიუსთან გაატანეთ საგანგებს გიოს.

ეპისკოპოსთან წარსდგეს კრძალვით, ხელზე ემთხვიოს,
რომ დიაკვნობა გამოსთხოვოს ჩემს დამარხვაზე;
მღვდელი-მსახურება გაფრინდაშვილს თუ შეეძლიოს,
ილოცოს მოძმის სულისათვის „დაისი“-ს ხმაზე.

თუ არ დათანხმდეს, იქირავეთ სადმე ოღარი, *)
„პოლიტ-პროსვეტში“ გადააცვით მამა შოჯიკეს.
იმოლმა მუშამ ოთხი მუშით აწვიოს მკვდარი.
არ გამოსწიროთ ირეთელი ქალებს და ტიკებს.

ნუ არბენინებთ კუბოსათვის პაოლოს, ტიციანს,
ვსთხოვ ჩვენ საბჭოსაც არ იყიდოს ჩემთვის იები;
კიტრის ნაფცქვენი მიმშვენებდეს შუბლს, ნათელ-ცვიანს,
ხოლო რუხაძემ გამისტუმროს ვალ-ნისიები.

საშა აბაშელს გადაეცით ჩემი „ჩეკები“,
იქნებ როგორმე შეაგროვოს ხუთი სადილი,
იყავით მტკიცე ჩანგოსნები, ქედ-უდრეკები,
ფოლად ლექსებში გაჰკვიოდეს თქვენი წადილი.

ძმას, თურდოსპირელს არ დაუკრათ სოფლად დეპეშა,
არ დააყუდოთ ჩემს წინ როგორც ათონის ბერი.
კოტე მაყაშვილს აღმოხდება, მწამს, წრფელი ხვნეშა
და მწუხარებით შეეცვლება დაქლაჟა ფერი.

შიო მღვიმელი მიკიტნებთან აფრინეთ ცხენით.
შალვა დადიანს არ მიაშიროდეთ, ეცით ნუგეში.
წარმიდეთ ნელა, ფეხ-აკრეფით და არა რბენით.
ჩხიკვაძის გვერდით მიმაბარეთ მეც დიდუბეში.

ჩვენმა მდივანმა, იანელმა მომცეს მოწმობა:
ჩემი ულუფის, ჩემი ბინის შეუვალობის.
ფიცხვერაშვილმა გამიწიოს მცირე ხნით ძმობა:
სასაფლაომდე წინ წარმიძღვეს გუნდის გალობით.

ყრმა-ჭაბუკ ლექტორს, კოტეტიშვილს ეთხოვოს სიტყვა,
(ნუ შეათრთოლებთ რობაქიძის დაკუმულ ბაგეს)
მოიხსენიოს ჩემი ბედი და სიდარიბე;
(ნუ შეეხება ჩვენს მთავრობას, ჩვენს მოამბეს)
თუ ამის გამო ხალხისაგან იყოს შეკითხვა,
პასუხის ნაცვლად გადისროლოს მან ჩემი ჯიბე.

ჩემს პროცესიას ამშვენებდეს გალაქტიონი,
გვარად ტაბიძე და „ტიტულით“ მეფე-მგოსანი;
მის ლექსის თქმაზე აკანკალდეს ძველი სიონი,
გლოვის ძაძებში გაეხვიოს მზე სხივოსანი.

ნურც გრიშაშვილი დამივიწყებს შუშპარა ლექსით,
მჭედლიშვილი კი ქართულ დოოშით, მრწამს, გამახარებს;
იმედაშვილი თაიგულით შემამკობს ექსით,
ვლასა მგელაძე ატირებს მთაწმიდის ზარებს.

P. S. ტირილით თვალებს ნუ დაითხრით (ჰმ!), გენაცვალეთ,
გაშალეთ სუფრა! არ დაიკლოთ თარითი და დოშიც!
მოხსენით ტიკებს! საქართველოს ტოსტები სცალეთ!
და გაიხსენეთ ჩემი ლხინიც და ჩემი ხოშიც!

ნების აღმსრულებელნი: აკაკი პაპავა, ილია აღლაძე, სამსონ დადიანი, კოწია გამსახურდია, ლეო ქიაჩელი, ტრ. რამიშვილი რაჟდენ გვეტაძე, ხ. ვარდოშვილი, შ. კარმელი, შ. აფხაიძე, დ. მეჩიონგური, ვ. ტუქსიშვილი. ვინაიდან ნოტარიუსი (ეშმაკი) საზღვარ გარედ არის წასული (საავარაკოდ), მის მაგივრად ხელს ვაწერ ნოტარიუსის მოადგილე: თაგუნა.

ვ. ქუჩიშვილი.

*) იქნებ იაშვილს გამოართვათ ეს ანაფორა.

რადიო

ინგლისი და ირლანდია.

რომი. ლონდონში მოვიდა ირლანდიის პრეზიდენტი ლოიდ-ჯორჯთან მოსალაპარაკებლად.

საპროტესტო მიტინგი.

მოსკოვი. პეტერბურგში შესდგა გრანდიოზული საპროტესტო მიტინგი ფინეთის და შვეციის კომუნისტთა შევიწროების გამო.

ვილნოს ევაკუაცია.

ვარშავა. ჟელიხოვსკის ლაშქარმა უნდა დაიწყოს ვილნოს ევაკუაცია. საოკუპაციო ჯარის შესცვლის ადგილობრივი მილიცია.

რუსეთი და საბერძნეთი

მოსკოვი. ამხ. ჩიჩერინმა საბერძნეთის მთავრობას მიმართა ნოტით; რომელშიდაც გამოხატავს გაკვირვებას იმ ცნობათა შესახებ, ვითომ საბერძნეთს გამოეცხადებინოს ომი რუსეთისათვის. რუსეთის მთავრობა იმედოვნებს რომ საბერძნეთის მთავრობა გაფანტავს ამ შემცდარ ცნობებს.

პეტროგრად-ნიუიორკი

მოსკოვი. ნორვეგიის ორი მსხვილ საზოგადოების გემები გახსნიან პირდაპირ მიმოსვლას ნიუორკ და პეტროგრად-შორის. ნორვეგიის გემთა საზოგადოებამ გადაწყვიტა გააგრძელოს ივლისში გემთა ხაზი ნიუორ-ფილიანდიიდან. პეტროგრადამდის შემდეგში დამყარებული იქნება საბარგო და სახალხო გემთა სწორი რეისები.

ვინ არის კონტრ-რევოლიუციონერი და პროვოკატორი?

(წერილი ახალციხიდან).

II

1. ახალციხის რევკომის საჭიროებისათვის ჯაფარიძეს სოფლად უნდა შეეგროვებინა ურმები. ის სადღაც გაილეშა და ძალა იხმარა გლეხებზე რევოლვერით. ამისთვის ის რევკომის წევრობიდან გადააყენეს, მაგრამ შემდეგში რევკომის თავმჯდომარის სოლომონოვის მოთხოვნით ჯაფარიძე ისევ მიიღეს რევკომის წევრად.

2. ძველი ნაწილის, წ.-კ. გამავრც. საზოგადოების სამკითხველო და წიგნთსაცავი, რაბათის კომუნისტებმა გადაიტანეს უჩასტკომის ბინაზე.

სამკითხველოს გაჰყვა მეთვალყურე ელენე ბარიკალაშვილი, რომელმაც, რა თქმა უნდა კედლებზე ჩამოკიდა შოთა რუსთაველის, ილიასი, აკაკისა და სხვათა სურათები.

ერთ ლამაზ დღეს გაჩნდა მთვრალი კოზმა ჯაფარიძე. იწყო ღრიალი, ლანძღვა-გინება აღნიშნულ პოეტებისადმი და მოითხოვა სურათების ჩამოღება, როგორც კონტრ-რევოლიუციონერთა სურათებისა.

ცხადია ჯაფარიძის მოთხოვნილება იმ წუთშივე შეასრულეს.

ამ გვარ ძალადობას ვერც ერთი ქართველი ვერ შეურიგდება, ვერ შეურიგდება მით უმეტეს მესხი, რომელიც დაბადებიდან სიკვდილამდე შოთას ხსენებაშია და თაყვანსა სცემ მას.

ნუ თუ საქართველოს კულტურის აკვანი შოთა, რომელიც თავის პოემის მე—157 ტაეპში ამბობს: „გლახაკოა მიეც საჭურჭლე ოქროა, ვერცხლი და რვალია“, მართლა კონტრ-რევოლიუციონერი იყო?

თუ საქართველოს სიამაყის სურათი, ჯაფარიძის სიტყვით, არ უნდა იყოს სამკითხველოებში, მაშ რად მოხდა, რომ საბჭოთა ხელისუფლება, ტფილისის სახელმწიფო თეატრის ბაღში შოთას ძეგლსა სდგამს?

3. ამ ბოლო ხანებში იმერლებმა მოუხშირეს ღვინის გამოტანა ახალციხეში. იმერლები ჩერდებიან რაბათის ეგრედ-წოდებულ „ყაზარას ხანში“. მოვა ღვინო თუ არა, ჯაფარიძე ეცემა „ყაზარას ხანს“.

ასე მოხდა სალამოს 2 მაისს. კოზმა თავისი ძმა-ბიჭებით ლაზათიან გაილეშა ღვინით „ყაზარას ხანში“.

როდესაც ჯაფარიძე ხანში ღვინოს შეექცეოდა, სწორედ ამ დროს რაბათის თეატრში სცენის მოყვარენი ემზადებოდნენ წარმოდგენისთვის.

ბნელდებოდა. თეატრი სავსე იყო ხალხით. მოთამაშენი უკვე მზად იყვნენ—და უცდიდნენ ხალხის დარბაზში დალაგება-დაწყნარებას. ხალხის სიმრავლის გამო დარბაზში შესვლა პირდაპირი კარებიდან შეუძლებელი იყო.

მეორე კარებიდან ავედი სცენაზე, გადავიცქირე ხალხში, რომელიც წინ მოიწევდა და პირველ რიგის სკამებს იკავებდა. სცენის გამგის დაუდევრობის გამო, დარბაზში უწესრიგობა ეტყობოდა, ამისთვის ხალხს მივმართე შემდეგი სიტყვებით: მოქალაქენო, დაწყნარდით, დაიწიეთ და დასხედით ბოლო რიგის სკამებზედ.

ეს ფრაზა გავიმეორე სამჯერ და ბოლოს სცენიდან ის იყო ვაპირებდი დარბაზში ჩასვლას, რომ ამ დროს გაჩნდა ძალზე მთვრალი კოზმა ჯაფარიძე, რომელმაც იღრიალა და მომმართა მე შემდეგი სიტყვებით: ჰეი თქვენ მენშევიკებო ფედერალისტებო, ხულიგნებო, კონტრ-რევოლიუციონერებო, გაეთრიეთ აქედან და სხ.

ამ უმსგავსო მიმართვაზე ჯაფარიძეს ვუპასუხე შემდეგი: „რა არის გასკდები ღვინით ხოლმე და ხალხს აწვალებ. ხულიგანი და კონტრ-რევოლიუციონერი შენა ხარ“. ამ სიტყვების შემდეგ დავსტოვე თეატრი და მივაშურე ჩემს სახლს.

რა მოხდა შემდეგ თეატრში მე არ მინახავს, მხოლოდ გადმომცეს შემდეგი: დაიღრიალა თუ არა ჯაფარიძემ, ხალხმა გარედ იწყო გასვლა.

ხალხს დაწყნარება უწყეს, მაგრამ ჯაფარიძე არ ისვენებდა. მან ისეთი სკანდალი ასტეხა, რომ მილიციის უფროსმა მეასურაძემ და მისმა თანაშემწემ მელდრაძემ ფანჯრიდან ძლივს მოასწრეს გადახტომა ქუჩაში.

სკანდალში ჯაფარიძემ ჩაითრია სამსონ გოგინაშვილი და ერისტო ციკოლია, რომლებიც მართლა შეებრძოლენ ჯაფარიძეს და განდევნეს-რა უკანასკნელი თეატრიდან, იწყეს სცენაზე თამაში

ამ დამთავრდა თურმე 26 მაისის წარმოდგენა და მოსალოდნელი იყო, რომ მეორე დღეს სკანდალისთვის კოზმა ჯაფარიძეს, თუ არ დასჯიდნენ, მაინც ყურებს აუწევდნენ, მაგრამ მოლოდინი არ გამართლდა და მოხდა სულ სხვა, რასაც მკითხველი დაინახავს ქვევით.

III

მარტის ... რევკომის წინასწარი გამოძიებაში ბუხჰალტერად.

დილით 27 მაის, როდესაც მივედი რევკომიში, გადმომცეს, რომ წუხანდელი სკანდალისთვის დატუსაღებულია სამსონ გოგინაშვილიო.

ჩემთვის ცხადი გახდა, რომ უსათუოდ დაატუსაღებდნენ ერისტო ციკოლიასაც. ჩემს დატუსაღებაზე ვერც-კი ვიფიქრებდი, რადგანაც სკანდალში არავითარი მონაწილეობა არ მიმიღია.

მე ასე ვფიქრობდი, მაგრამ ჩემი მტრები კი სულ სხვა ხიფათს მიმზადებდნენ.

მე, რომ არაფერი ვიცოდი და ბუჰხალტერიაში ვმუშაობდი, სწორედ იმ დროს უეზდკომის კომისარი სტ. გასპარაშვილი ეუბნებოდა ალ. დურგლიშვილს: ზაქრო დაჰჭირილიაო.

ჯერ კიდევ დატყვევებული არ ვიყავი, რომ ალ. გასპარაშვილი ეუბნებოდა დატყვევებულ სამსონ გოგნიაშვილს: შენ გაგანთავისუფლებენ, მაგრამ ზაქროს-კი გადაასახლებენო.

ჯერ კიდევ თავისუფალი ვიყავი, რომ ძმები გასპარაშვილები თავის სიძეს ერისტო ციკოლიას ეუბნებოდნენ: ნუ გეშინია, შენ არ დაგიჭერენო.

დილის საათის 11 იქნებოდა, რომ რევკომის თავმჯდომარეს წარუდგნენ—რაბათის უჩასტკომის წევრები: კოზმა ჯაფარიძე ალ. გასპარაშვილი, ნიკო მეფისაშვილი—სცენის გამგეა, ალ. ტატალაშვილი და ბალიაშვილი, რომლებმაც დაჟინებით მოსთხოვეს ჩემი იმ წუთშივე დატუსაღება.

ის იყო თავმჯდომარემ გასცა განკარგულება ჩემი დატსაღების შესახებ, მაგრამ როდესაც დარწმუნდა ჩემს უდანაშაულობაში, განკარგულება გააუქმა.

რაბათის უჩასტკომის წევრები მაინც არ დასცხრნენ. მათი სურვილი იყო უსათუოდ დაეტუსაღებინეთ და რევკომში, რომ ვერაფერს გახდნენ მიმართეს პოლიტ-ბიუროს, რომელმაც 27 მაისის ნაშუადღევს დამატუსაღა.

ჩემმა დატუსაღებამ მხოლოდ და მხოლოდ სიბრალული გამოიწვია ჩემში—იმ პირთადმი, რომლებმაც ასე საზიზღრად, უსირცხვილოდ და უსინიდისოდ მოინდომეს ჩემი გადასახლება ახალციხიდან და უფრო მეტს ვიტყვი: მოინდომეს ჩემი დახვრეტაც-კი.

მაგრამ ახლა ვნახოთ, რისთვის დამატყვევეს ან და რად მიპირებდნენ გადასახლება-დახვრეტას?

პოლიტ-ბიუროს გამომძიებელმა წამომიყენა შემდეგი ბრალდებანი:

1. ვითომ 26 მაისს წარმოდგენის წინ არ დამეშვას კომუნისტები მიტინგზე.

2. ვითომ კ. ჯაფარიძისათვის მეპასუხოს: თქვენ კომუნისტები ხართ კონტრ-რევოლიუციონერები და

3. ვითომ პროვოკაციას ვეწეოდე ხალხში: წითლები გადიან და ბერძნები უნდა შემოვიდნენო.

და ბოლოს პოლიტ-ბიუროს უფროსმაც წამომიყენა ერთი ბრალდება:

ვითომ 26 მაისს კოზმა ჯაფარიძისთვის წამომეძროს ბრაუნინგი.

საგულისხმიეროა, რომ აღნიშნულ ბრალდების დასამტკიცებლად გამოდიოდნენ მოწმეებად ის პირნი, რომელნიც რევკომის თავმჯდომარისაგან მოითხოვდნენ ჩემს დატყვევებას. მოწმე იყო აგრეთვე კოზმა ჯაფარიძის ძმა-ბიძიაც.

დიაღ, ეს ვაჟბატონები თვითონ სჯიდნენ, თვითონ ჰკვრავდნენ და იმ 500-600 სულს, რომელიც იმყოფებოდა თეატრში, არა ჰკითხავდნენ.

როგორც პოლიტ-ბიუროში განვაცხადე, ისე ახლაც ვაცხადებ კატეგორიულად, რომ არც ერთ ბრალდებას, ჩემს წინააღმდეგ მომართულს არა აქვს არავითარი საფუძველი.

მიუხედავად იმისა, რომ ჩემი მოწინააღმდეგენი არ ერიდებოდნენ ათასნაირი პროვოკაციით მოეყენებინათ ჩემთვის ზარალი, მაგრამ მაინც სიმართლემ ყველაფერს წინ გაუსწრო და ივნისის 4-ს სადამოს 9 საათზე გამანთავისუფლეს პოლიტ-ბიუროდან, როგორც მე, აგრეთვე სამსონ გოგინაშვილი.

მხოლოდ ის გარემოება, რომ ჩვენთან ერთად არ დაატუსაღეს ერისტო ციკოლია, ნათლად მოწმობს, რომ მე და გოგინაშვილი გავხდით პირადი ინტერესების მსხვერპლი.

თუ ჩვენ დამნაშავე ვიყავით, ცხადია დამნაშავე იყო ციკოლიაც და მაშ რა

[illegible] მიზეზი, რომ ჯუღაშვილ[illegible] ალექსა[illegible]ნეს პოლიტიკური ნესტიან სარდაფში ჯდომ?

თუ პ[illegible] ინტერ[illegible]თან არა გვაქვს საქმე, მა[illegible] რა არის მიზეზი, რომ ალექსანდრე გამპარაშვილმა დამინახა თუ არა თავისუფლად, ეცა და წამოიძახა: ზაქროს ისეც დაიჭერენო?

თუმცა კ. ჯაფარიძის და მის კამპანიას მეუბნებოდნენ დაბალ დონეზე და ცდილობენ თავისუფლად ხტომას, მაგრამ ამ ფაქტს ნუ დაავიწყდებათ, რომ მე, როგორც ძველი რევოლუციონერი, არა ვარ დაბალი დონე და არც ნ[illegible] ისწავლიან ისე, როგორც მათ მიეპ[illegible]ანებათ.

ბედრიდეგ არ მე[illegible]ნია მათი მუქარისა, არ მეშინია მათ ფუნტის, რომ სიმართლე ჩემს მხარეზეა.

მხოლოდ მე მაწუხებს და მაფიქრებს ის საეჭვო მდგომარეობა, რომელშიაც იმყოფება რაზმის ლარიბი მასა და თავი ვერ დაუღწევია კოზმა ჯაფარიძის და მის ამხ. უმგვანო ძალმდობისაგან.

ამ წერილის პირველ ნაწილში, ცოტა არ იყოს ჩემი კალამი გაწიწმატდა კ. ჯაფარიძის ამხანაგების წინააღმდეგ და მარ[illegible]ლაც ნუ თუ ისინი კ. ჯაფარიძის ჩადენილ ყველა საქმეს იზიარებენ?

თავი დავანებოთ ჩემს საქმეს. მივხედოთ ხალხს.

ნუ თუ ჯაფარიძის ამხანაგები ვერ ხედავენ, თუ როგორ აწვალებს ხალხს კოზმა?

თუ ისინიც ჯაფარიძის ტერორის ქვეშ იმყოფებიან?

ნუ თუ არც ერთ მათგანს ლომის კაკლის ზედა სინდისი [illegible] მე[illegible] ჩენია, რომ ხალხის სასარგებლოდ ხმა ამოიღოს?

მაშ.. ყველაფერი საქმით გავაშუქე და დაე მკითხველმა დასდოს მსჯავრი, ვინ არის კონტრ-რევოლუციონერი და პროვოკატორი: მე თუ ის, ვინც ასე უსირცხვილოდ სთელავს ადამიანთა უფლებებს?

კიდევ ერთი ეპიზოდი კოზმა ჯაფარიძის ცხოვრებიდან: 1-ლ ივნისს ჯაფარიძემ დააპატიმრა ანტონ ხითარიშვილი. დაპატიმრება მოუნდომა ალ. დურგლიშვილს, მაგრამ არ დაპატიმრა მხოლოდ იმიტომ, რომ დურგლიშვილს აყიდინა რამდენიმე ბოთლი ღვინო.

იმავე დღეს დაეპატიმრა ოკუპაციის მოხელე—პავლე გურგენიძეს და იმავე დღეს დაპატიმრა და მილიციის ნაწილისკენ გარეკა 12 კაცი, მათ შორის: ძ.ბ. მაბულაშვილი, ლევან ხარისჭირაშვილი და სხვები, რომლებსაც დაემუქრა, რადგან მენახირე აღმოთ გიქირავნიათო.

შუა გზაში ისინი გაანთავისუფლა ლანძღვა-გინებით.

ყველაფერს აქვს საზღვარი და ბოლო, და ზემოდ მოყვანილ უმგვანო გამოსვლებსაც, ხალხის აუჩაღ აგდებას, მოხელის პიროვნების ფეხ ქვეშ გათელვას და სხვა ამისთანებს, დროა საზღვარი დაედოს და ერთხელ და სამუდამოდ მოეღოს ბოლო.

დროა მართლაც აილაგმონ ის პირნი, რომელთა წყალობითაც ვკარგავთ ხალხში მთავრობისადმი ნდობას.

დიახ, დროა აილაგმონ ასეთი პირნი, ვინაიდან მათი მოქმედება საძირკველს უთხრის საბჭოთა ხელისუფლების განმტკიცებას.

იმედია მთავრობა ამ ჩემს წერილს სერიოზულ ყურადღებას მიაქცევს და მიიღებს რადიკალურ ზომებს დამნაშავეთა წინააღმდეგ.

დასასრულ კომუნისტურ პარტიის საყურადღებოდ ვაცხადებ, რომ თუ მე გამილაშქრია ამა თუ იმ კომუნისტის წინააღმდეგ, ეს კიდევ იმას არ ნიშნავს, რომ მე ვილაშქრებ კომუნისტურ პარტიის წინააღმდეგ.

პარტია სხვა და კერძოდ კომუნისტი სხვა. ოჯახი უმახინჯოდ არ შეიძლება და აი სწორედ ასეთი მახინჯი წევრებისკენ გავილაშქრებ, რადგანაც დარწმუნებული ვარ, რომ მახინჯი არც თავის ოჯახისთვისაა კარგი და არც ხალხისთვის.

სოც.-ფედერალისტთა ახალციხის კომიტეტის თავმჯდომარე

ზაქარია დიდიმამიშვილი.

რედაქტორი თედო დადიანი.

გამომცემი ცენტრ. მთავარი კომიტეტი.

ძმები—მღვდელი დავითი და დიაკონი ილარიონ სოლომონის ძენი ოქროპირიძენი შვილებით, დები—ანნა სოლომონის ასული მანსვეტაშვილისა და მარიამ სოლომონის ასული კარიჭაშვილისა შვილებით, დისწულები ნიკოლოზ მიხეილის ძე და ბარბარე მიხეილის ასული ქარუმიძენი, რძალი სოფიო მიხეილის ასული ოქროპირიძისა, სიძე მღვდელი ნიკოლოზ კარიჭაშვილი და ეპისკოპოსი პიროსი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავებს და ნაცნობებს, რომ

მისი უწმიდესობა სრულიად საქართველოს კათალიკოზ-პატრიარქი

ლეონიდი

გარდაიცვალა ამ თვის 11, საღამოს 5 ნახ. საათზე. გამოსვენება კათალიკოზის სასახლის კარის ეკლესიიდან სიონის საკათედრო ტაძარში მოხდება 17 ივლისს, დილის 9 საათზე. დაკრძალვა სიონის ტაძარში. 1031

ღრმად დამწუხრებული მშობლები: მამა ალექსი ნიდევონის ძე და დედა სოფიო პ[illegible]ტრეს ასული, ქალიშვილი მათი ნინო ალექსის ასული კუჭუაშვილები, აუწყებენ ნაცნობთ, ნათესავთ და მეგობრებს, რომ კვირას, ივლისის 17 დიდუბის ეკლესიაში დანიშნულია ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი მათთვის დაუვიწყარ შვილის და დის მე-7 ქალთა გიმნაზიის მე-8 კლასის მოწაფის

მარო (მარუსა) კუჭუაშვილის

სულის მოსახსენებლად. პანაშვიდი დაიწყება დილის 11 საათზე. 1026

გულდამწვარი ქმარი ვასილი, შვილები ივანე, ნინა, მარუსა და ივლიტა, მაზლები ანტონი, სოლომონი და ალექსანდრე, რძლები მაშო, სოფიო და ნინო, მული დარია ლევინიაშვილისა, ძმა პეტრე ხუციშვილი აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ ხან მოკლე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა მათი დაუვიწყარი

დარო დავითის ასული ჩაჩანიძისა

დაკრძალვა მოხდება ორშაბათს 18 ივლისს, გამოსვენება საკუთარი სახლიდგან (ტომის ქ. № 30). 1037

ივნისის შუა რიცხვებში ტრაგიკულად დაიღუპა დაუვიწყარი ჩვენი

გიორგი მასიკოს ძე მნელაძე

რასაც გამოუთქმელი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, ცოლი ლიზა, დედა სალიკო, შვილები: თამარა და ქეთევანე, დები: ნატალია, მინა, სალომე და ბაბინე, ძმა ექვთიმე და სიძეები ალექსი და გიორგი კალანდაძეები და გიორგი გოგიბერიძე. 1035.

დ[illegible] დამწუხრებული დიასახლისები: მარო, ძანცალი, ვალიჩკა, გოგოლა ქეტუსა, ალექსანდრა, ეფემო, ფატია და ლიდია, სიძეები: დავით მაჩიტაძე და შალვა ჩანტალაძე აუწყებენ ნაცნობ-მეგობრებს, რომ ივნისის შუა რიცხვებში ტრაგიკულად დაიღუპა ჩვენთვის ძვირფასი ბიძა

გიორგი მასიკოს ძე მნელაძე

1035

დაიკარგა სადგურ ხევიდან ტფილისამდე მოგზაურობის დროს სხვა ნივთებთან ერთად შემდეგი დოკუმენტები, რომლებსაც ვაცხადებ გაუქმებულად. 1) პირადობის მოწმობა მოცემული ცაიშის თემის რევკომისაგან, 2) მოწმობის ბილეთი, მოცემული ქუთაისის 1 კლ. გიმნაზიისაგან, 3) მეტრიკული მოწმობა და 4) სამხედრო ბეგარის ლიცხვის ხუცხა რეგისტრაციისათვის. გრ. მაქაცარია 1036

დაიკარგა რკინის გზაზე დოკუმენტები: ოზურგეთის ქალაქის მოცემული სამხედრო საზღვაო უწყების და ტიფლისის ხეობის ტფილისამდე. მნახველს ვთხოვ დამიბრუნოს შემდეგი ადრესით [illegible] ქ. № 5. ფრიდონ კასაძიანი. 1034

დაიკარგულია ეუშოკ ელის ძე ფორლაძის შვილის სახელზე გორეზე სიცმეთა კოსი სარიატიდან ამა წლის ივნისის 17-ს 3620 №-ით მიღებული მოწმობა, რაც ითვლება გაუქმებულად. 1023

ბავშვთა ექიმი

აპოლონ ურუშაძემ

განახლა ავადმყოფების მიღება 9—1 ს. და 4—7 ს.

პეტრიაშვილის ქუჩა 13 ბინა 1. 29

ექიმი

ი. ვ. აბაკელია

შინაგანი ავადმყოფობა განსაკუთრებით ავადმყოფობაში გულ-მკერდისა, ფილტვებისა, სასუნთქავისა ასაკისა და გულის ავადმყოფობისა მიღება ყოველ დღე გარდა კვირისა. საღამოს 4 ნახ.—6 საათამდე. მამადავითის ქუჩა № 8 ბინა 5 (გოლოვინის პრ. კუთხე) 51

ბეითალი—ექიმი

ი. გ. ქუთათელაძე

იღებს ცხენებს, ძროხებს (ძაღლებს) ავადმყოფ ოთხფეხ პირუტყვებს და ფრინველებს. ცხენის ქოთაოს (საპს) ვიკვლევ მალეინის ინექციებით. ქიით ცხვარის სისხლი—მილის ავადმყოფობით ვექიმობ „ნეიმანის და ყესსელის“ მეთოდებით. ვკლავ დარიგებას „ხოლერისა“ (საქონლის ძოლერა მოშენება). დილით 9—10 საათ. და დღის 2—5 ს. ბელინსკის ქუჩა № [illegible] 2. 38

საქართველოს პასუხისმგებელ მოხელეთა

არტელის გამგეობა

აცხადებს, რომ არტელი წინანდებურად განაგრძობს თავის მოქმედებას თანახმად თავისი წესდებისა, რომელიც საბჭოთა მთავრობის მიერ ნება დართულია.

გამგეობა წევრების მიღებას განაგრძობს და აძლევს მათ ადგილებს რკინის გზაზე და სხვა დაწესებულებებში.

თხოვნები მიიღება საღამოს 6 საათიდან გამგეობის ბინაზე ბორჯომის ქ. № 6

ქ. ლანჩხუთში.

ექიმი

ოლღა ხოფერია

იღებს სპეციალურად ქალთა და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფებს.

კალისტე ჩაჩავას სახლში. 1047

ნ. ა. არუთინო[illegible]

სპეცია[illegible]

საქისობრივ[illegible]

ხუხუნათი და [illegible]

ახალ[illegible]

მკრობელ რაზმის [illegible] ავადმყ[illegible]

მიღება 10—2 და 5—7 საათ.

მხატვარი კოტე ქავთარაძე

იღებს

სამხატვრო სამუშაოს

საკუთარ სამხატვრო სახელოსნოში

პეტრიწილის ქუჩ. № 3.

დილით 9—11 საათამდე, საღამოს 5—7 საათამდე.

კათოლიკოს-პატრიარქის დამკრძალავ[illegible]

კომიტეტი

ამით აუწყებს საზოგადოებას, რომ გარდაცვალებულის სრულიად საქა[რ]თველოს კათალიკოზ პატრიარქის ლეონიდის დაკრძალვა მოხდება კვირას, [17] ამა თვეს, შემდეგი წესით:

კვირას, დილის 6 საათზე მოხდება შემოსვა მის უწმინდესობისა. შემოსვა[ში] მიიღებს მონაწილეობას ყოვლად უსამღვდელოესი ალავერდის ეპისკოპოსი პირო[ს]ი, თანამსახურებით ორის დიაკონისა, ორის მღვდელ-მონაზონისა, პროტ[ო]დიაკონის და ორი იპოდიაკონისა.

შემოსვის შემდეგ განსვენებულის გვამი ჩასვენებული იქნება, საე[კ]ლეს[იო] წესის მიხედვით, კუბოში.

სამღვდელოება და მორწმუნე ერი შეიკრიბება გამოსასვენებლად დილის [9] საათზე და მცირე პანაშვიდის შესრულების შემდეგ სამღვდელოება განსვენებ[უ]ლის კუბოს გამოასვენებს საკათალიკოზო სასახლის კარის ეკლესიიდან და გა[ე]მგზავრება სიონის საკათედრო ტაძრისაკენ ირაკლის ქუჩით.

პროცესია იქნება მოწყობილი შემდეგის წესით:

1. სტიხარ შემოსილ ეკლესიის მსახურს მიაქვს ან ეჭირა ფარანი,
2. ფარნის შემდეგ მიდის იქ[მ]ოი ლვინით და ჰფანტავს მის გზაზე,
3. მიდის ორი დიაკონი საცეცხლურებით,
4. დიდი წინ-გასასვლელი ჯვარი,
5. ოთხი ხატი,
6. საეკლესიო დროშები,
7. მგალობელთა გუნდი,
8. ერთი ჯგუფი სეპატიო პირებისა წყვილ-წყვილად დამდგარი,
9. სამღვდელოება წყვილ-წყვილად დამდგარი,
10. ეპისკოპოზნი,
11. მიტროპოლიტნი,
12. განსვენებულის რეგალიები: კვერთხი, ლამპარი, მანტია, ტრიკირ[ი]-დიკირი, ბარტყული და კრიალოსანი,
13. პროტოდიაკონი საცეცხლურით,
14. კუბო; კუბოს ასწევს სამღვდელოება, გარშემო საპატიო პირებს მიაქ[ვთ] ოთხი რიპიდი, რომელნიც დასყურებენ კუბოს.
15. კუბოს მოსდევს პირველ რიგში საკათალიკოზო საბჭოს შემადგენლობა
16. მეორე რიგში—დეპუტაციები,
17. მესამე რიგში ნათესაობა,
18. ნათესაობის შემდეგ—ერი.

პროცესიაში იღებენ მონაწილეობას ტფილისის ამქრები,

19. სიონში, ტაძარში შესვენების შემდეგ, დაიწყება წირვა და წირვის შემდეგ ანდერძი, რომლის დროსაც სამღვდელო პირნი, ეპარქიის ნებართვით, წარმოსთქვამენ სიტყვებს.

ანდერძის შესრულების შემდეგ მოხდება განსვენებულის ცხედრის ლიტანიით შემოვლა სიონის ტაძრის გარშემო სამ გზით. მესამე შემოვლის შემდეგ კუბო დასვენებულ იქნება ტაძრის ჩრდილოეთის მხარეზე, სადაც წარმოთქმული იქნება სიტყვები ერის კაცთაგან დამკრძალავ კომიტეტის შემუშავებული წესით.

20. ამის შემდეგ მიცვალებულს შეასვენებენ ტაძარში და დაკრძალვენ წმ. ნინოს ხატის პირდაპირ.

კომიტეტის თავმჯდომარე ალექსანდრე ახათიანი.

მდივანი დეკ. თალაკვაძე. 1033.

უოფ. გიმნაზიის დამაარსებელი და გამგე მათემატიკის მასწავლებელი იმ. მარკ. მაჩაიძე

ადგენს მასამზად.

ჯგუფებს

ოთხი და ექვსი კლასის მოწმობის მისაღებად, აგრეთვე საშუალო სასწავლებელში: გიმნაზიაში, რეალურ სასწავლებელში, საერთო განათლების კურსებზე შესასვლელად მე-2,3, 4, 5, 6, 7 კლასში. მასწავლებლობის და აფთიაქის მოწაფის წოდებაზე.

აგრეთვე იძლევა ცალკე გაკვეთილებს: მათემატიკაში გერმანულში და რუსულ ენებში—განმეორებითი გამოცდებზე მოსამზადებლად.

მეცადინეობა: დილით—5—7 საათამდე. საღამოთი 2—4 და 5—7 საათ.

მისამართი: პლეხანოვის ქუჩის და ალექსის ქუჩის კუთხე № 25 და 5.

ნახვა და ჩაწერა—6—7 ნახ. დილით 3—7 საღამოთი. 1081

მიიღება ხელის მოწერა

„სოციალისტ-ფედერალისტზე“

სახლში მიტანით გაზეთი ღირს თვეში 8000 მან. ცალი 500 მან.